

Till
Utbildningsdepartementet

Förstärkningsundervisning i skolan – en försöksverksamhet för fler behöriga elever (SOU 2024:94)

Almega Utbildning (nedan kallat förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på ovan rubricerat betänkande och vill framföra följande.

Almega Utbildning är en arbetsgivar- och branschorganisation för fristående förskolor och skolor. Förbundet har cirka 820 medlemmar med tillsammans ca 420 000 barn och elever i verksamheterna. Förbundets medlemmar är bundna av kollektivavtal och är verksamma över hela landet.

Sammanfattning

Förbundet **tillstyrker**:

- att en försöksverksamhet med förstärkningsundervisning inrättas i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik, men vill peka på behovet av en bättre konsekvensanalys i förhållande till andra förslag som nu läggs på skolområdet (se nedan förbundets bedömning),
- att Skolverket får i uppdrag att administrera verksamheten, samt knyta ett vetenskapligt råd till sig i samband med detta,
- att bestämmelserna om försöksverksamheten träder i kraft 1 januari 2026 och därmed tillämpas första gången under läsåret 2026/27.

Förbundet **avstyrker**

- att försöksverksamheten med förstärkningsundervisning permanentas innan försöksverksamheten följts upp och utvärderats. Innan en sådan utvärdering sker är det omöjligt att bedöma nyttan av förstärkningsundervisningen och om försöksverksamheten ska permanentas.
- utredningens bedömning att en permanent reglering av förstärkningstimmar också bör kombineras med en reglering om elevernas fördelning på klasser eller grupper, samt bedömningen att Skolverket ska utarbeta en fördelningsnyckel för ändamålet. Förbundet anser att det är en sådan detaljreglering som minskar huvudmännens och framför allt rektors möjlighet att organisera verksamheten. Därtill utgår inte förslaget från de faktiska förutsättningarna som elevernas behov och lärares kompetens. Det riskerar därför att vara kostnadsdrivande men inte effektivt.

Förbundet **bedömer**

- att förslaget är underfinansierat på det sättet att kostnaderna för försöksverksamheten är för lågt räknade. Med tanke även på andra förslag, ex.

om en reglerad arbetstid för lärare, är det svårt att se att kostnaderna täcker både undervisning och för- och efterarbete för lärare, samt ytterligare tillkommande vikariekostnader för läraren.

Förbundet föreslår

- att regeringen samordnar konsekvensanalyserna av de reformförslag som presenteras i utredningarna och hur dessa påverkar varandra samt ser över finansieringen av förslagen för att dessa ska bli möjliga att genomföra för huvudmännen.

Synpunkter

Förbundet ser positivt på förslagen gällande förstärkningsundervisningen i skolan och möjligheten till att ge bättre undervisning i mindre grupper. Vi välkomnar också att en möjlig reform först införs som en försöksverksamhet. Förbundet anser dock, till skillnad från utredaren, att försöksverksamheten därefter ska följas upp och utvärderas inför ett beslut om en eventuell permanentning. Då kan också kostnaderna för verksamheten bedömas på ett korrekt sätt.

Under våren 2025 har ett stort antal förslag presenterats på skolområdet, alltifrån en reformerad lärarutbildning till nya möjligheter att ge stöd i undervisningen och en ny gymnasieutbildning med flera förslag. Gemensamt för förslagen är att de i många fall innebär en detaljreglering av undervisning och organisation hos huvudmännen. Ytterligare en gemensam nämnare är att förslagen, enligt vår mening, i många fall är underfinansierade.

Almega Utbildning välkomnar flera av förslagen under våren och ser att dessa kan leda till förbättringar inom skolväsendet, men bedömer också att så många reformer inom kort tid på skolområdet kräver särskilda åtgärder från regeringens sida. Förslagen om förstärkningsundervisning har nära koppling till flera andra utredningar och andra förslag som lämnats eller kommer att lämnas.

Almega Utbildning vill i det sammanhanget exempelvis nämna de förslag som lagts i utredningen om lärares arbetsbörda och arbetstid, Tid för undervisning, där reglering av lärares arbetstid föreslås. Det är ett sådant förslag som tydligt kommer att påverka de ekonomiska konsekvenserna av även den här utredningens förslag. På samma sätt påverkar utredningen med förslag om Förbättrat stöd i skolan, där det också aviseras stödundervisning. Hur förhåller sig förslaget om stödundervisning till förstärkningsundervisning (bortsett från att det ena förslaget är en försöksverksamhet)? Ytterligare förslag som påverkar är det kommande förslaget om obligatorisk språkförskola, på det sättet att behovet av försöksverksamheten kan minska.

Almega Utbildning ser det därför som angeläget att regeringen samordnar konsekvensanalyserna av förslagen och hur dessa påverkar varandra samt ser över finansieringen av förslagen för att de ska bli möjliga att genomföra för huvudmännen. **Ett** inte tillräckligt finansierat förslag går vanligen att genomföra för skolhuvudmännen genom omprioritering av resurser. Men när antalet föreslagna förändringar som riksdagen ska fatta beslut om, är så omfattande som under detta år, krävs en annan typ av konsekvensanalys av förslagen från regering och departement. Här måste en sammanvägd bedömning av skolhuvudmännens möjligheter att genomföra förändringarna ske, både avseende förberedelser och implementering såväl som finansiering.

Vidare har utredaren bedömt att en permanent reglering av förstärkningstimmar också bör kombineras med en reglering om elevernas fördelning på klasser eller grupper och att klass- och gruppstorlekar. I bedömningen ingår också att Skolverket ska ta fram en form av fördelningsnyckel för ändamålet. Almega Utbildning anser att det är en sådan detaljreglering som går in på huvudmannens och framför allt rektorernas självständiga

möjligheter att organisera undervisningen på skolenheterna. En ytterligare väsentlig invändning är att sådan reglering inte heller tar hänsyn till elevperspektivet, där klasser och framför allt grupper måste skapas utifrån elevernas behov, liksom också utifrån lärarnas kompetens. Det innebär att en sådan reglering av klass- och gruppstorlekar riskerar att vara kostnadsdrivande samtidigt som de inte medför den effektivitet som eftersträvas. Förbundet delar därför inte utredarens bedömning i detta avseende.

Mot den bakgrunden anser Almega Utbildning att förslaget om en försöksverksamhet med förstärkningsundervisning är bra, men bedömer också att konsekvenserna inte är tillräckligt genomlysta utifrån en sammanvägd bedömning av alla de olika reformer som regeringen föreslår.

X

Andreas Mörck
Förbundsdirektör

X

Gudrun Rendling
förbundsjurist